

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο πενταμελές τμήμα)
της 23ης Οκτωβρίου 2002 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις T-269/99, T-271/99 και T-272/99,

Territorio Histórico de Guipúzcoa — Diputación Foral de Guipúzcoa,

Territorio Histórico de Álava — Diputación Foral de Álava,

Territorio Histórico de Vizcaya — Diputación Foral de Vizcaya,

εκπροσωπούμενες από τους A. Creus Carreras και B. Uriarte Valiente, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους F. Santaolalla Gadea, G. Rozet και G. Valero Jordana, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

που έχουν ως αντικείμενο την ακύρωση των κοινοποιηθεισών με έγγραφα της 17ης Αυγούστου 1999 προς τις ισπανικές αρχές αποφάσεων της Επιτροπής να

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

κινήθει η προβλεπόμενη στο άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ διαδικασία κατά του ισπανικού Δημοσίου λόγω των φορολογικών ενισχύσεων υπό μορφή εκπτώσεως φόρου ύψους 45 % εντός των Territorios Históricos Álava, Vizcaya και Guipúzcoa (ΕΕ 1999, C 351, σ. 29, και ΕΕ 2000, C 71, σ. 8),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(τρίτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Jaeger, Πρόεδρο, R. García-Valdecasas, K. Lenaerts, P. Lindh και J. Azizi, δικαστές,

γραμματέας: B. Pastor, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 10ης Απριλίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

Κοινοτικές διατάξεις

- 1 Οι διαδικαστικοί κανόνες που εγχαθιδρύει η Συνθήκη στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων ποικίλλουν ανάλογα με το αν οι ενισχύσεις είναι υφιστάμενες ή νέες. Ενώ

οι πρώτες διέπονται από το άρθρο 88, παράγραφοι 1 και 2, ΕΚ, οι δεύτερες υπάγονται, κατά χρονολογική σειρά, στις παραγράφους 2 και 3 του ίδιου άρθρου.

- 2 Όσον αφορά τις υφιστάμενες ενισχύσεις, το άρθρο 88, παράγραφος 1, ΕΚ αναγνωρίζει υπέρ της Επιτροπής την αρμοδιότητα να προβαίνει στη διαρκή εξέτασή τους σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού, η Επιτροπή τους προτείνει τα κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και λειτουργία της κοινής αγοράς. Ακολούθως, το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ ορίζει ότι, αν διαπιστώσει, αφού τάξει προηγούμενως στους ενδιαφερομένους προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, ότι δεδομένη ενίσχυση δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά κατά το άρθρο 87 ή ότι η ενίσχυση εφαρμόζεται καταχρηστικώς, η Επιτροπή αποφασίζει ότι το ενδιαφερόμενο κράτος οφείλει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει εντός προθεσμίας που ορίζει η ίδια.
- 3 Σύμφωνα με το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, οι νέες ενισχύσεις πρέπει να κοινοποιούνται προηγουμένως στην Επιτροπή και δεν μπορούν να εφαρμόζονται πριν από την περάτωση της διαδικασίας με την έκδοση τελικής απόφασης. Η Επιτροπή κινεί αμελλητί, δυνάμει της ίδιας διατάξεως, την προβλεπόμενη στο άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ διαδικασία εφόσον εκτιμά ότι ένα σχέδιο δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά.
- 4 Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88] της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1, στο εξής: κανονισμός «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία»), που ισχύει από τις 16 Απριλίου 1999, περιλαμβάνει τους ακόλουθους κρίσιμους για τις παρούσες υποθέσεις ορισμούς:

«α) “ενίσχυση”: κάθε μέτρο το οποίο πληροί όλα τα κριτήρια που καθορίζονται στο άρθρο [87], παράγραφος 1, της Συνθήκης·

β) “υφιστάμενη ενίσχυση”:

i) [...] όλες οι ενισχύσεις οι οποίες υφίσταντο πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης στο οικείο κράτος μέλος, δηλαδή τα καθεστάτα ενισχύσεων και οι ατομικές ενισχύσεις που είχαν τεθεί σε εφαρμογή πριν, και εφαρμόζονται ακόμη, από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης·

ii) κάθε εγκεκριμένη ενίσχυση, δηλαδή τα καθεστάτα ενισχύσεων και οι ατομικές ενισχύσεις που έχουν εγκριθεί από την Επιτροπή ή το Συμβούλιο·

[...]

v) κάθε ενίσχυση που θεωρείται ως υφιστάμενη ενίσχυση εφόσον μπορεί να αποδειχθεί ότι όταν τέθηκε σε ισχύ δεν αποτελούσε ενίσχυση, αλλά στη συνέχεια έγινε ενίσχυση λόγω της εξέλιξης της κοινής αγοράς και χωρίς να μεταβληθεί από το κράτος μέλος. Όταν ορισμένα μέτρα μετατρέπονται σε ενισχύσεις λόγω της ελευθερώσεως μιας δραστηριότητας από την κοινοτική νομοθεσία, τα μέτρα αυτά δεν θεωρούνται ως υφιστάμενη ενίσχυση μετά την ταχθείσα ημερομηνία ελευθερώσεως·

γ) “νέα ενίσχυση”: κάθε ενίσχυση, δηλαδή τα καθεστάτα ενισχύσεων και οι ατομικές ενισχύσεις, [η οποία] δεν αποτελ[εί] υφιστάμενη ενίσχυση, καθώς και οι μεταβολές υφισταμένων ενισχύσεων·

[...]

στ) “παράνομη ενίσχυση”: νέα ενίσχυση η οποία εφαρμόζεται κατά παράβαση του άρθρου [88], παράγραφος 3, της Συνθήκης·

[...]».

- 5 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία», «κάθε σχέδιο για τη χορήγηση νέας ενισχύσεως κοινοποιείται εγκαίρως στην Επιτροπή από το οικείο κράτος μέλος». Το άρθρο 3 του κανονισμού ορίζει ότι η νέα ενίσχυση δεν τίθεται σε εφαρμογή «παρά μόνον αφού η Επιτροπή λάβει, ή θεωρηθεί ότι έχει λάβει, απόφαση με την οποία εγκρίνει την εν λόγω ενίσχυση». Το άρθρο 4, παράγραφος 4, του ίδιου κανονισμού ορίζει ότι η Επιτροπή αποφασίζει να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ (στο εξής: επίσημη διαδικασία έρευνας), εφόσον διαπιστώσει, μετά από προκαταρκτική εξέταση, ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δημιουργεί «αμφιβολίες κατά πόσον συμβιβάζεται με την κοινή αγορά».
- 6 Σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία», «στην απόφαση για κίνηση επίσημης διαδικασίας έρευνας, η Επιτροπή αναφέρει συνοπτικά τα σημαντικότερα πραγματικά και νομικά ζητήματα, προβαίνει σε προσωρινή εκτίμηση σχετικά με το χαρακτήρα του σχεδιαζόμενου μέτρου ως ενισχύσεως και εκθέτει τις αμφιβολίες της για το συμβατό του μέτρου με την κοινή αγορά».
- 7 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία», «η επίσημη διαδικασία έρευνας περατώνεται με την έκδοση της αποφάσεως που προβλέπεται στις παραγράφους 2 έως 5 του παρόντος άρθρου». Η Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει ότι το κοινοποιηθέν μέτρο δεν αποτελεί ενίσχυση (άρθρο 7, παράγραφος 2), ότι η κοινοποιηθείσα ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά (άρθρο 7, παράγραφος 3), ότι η κοινοποιηθείσα ενίσχυση μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται με την κοινή αγορά εφόσον τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις

(άρθρο 7, παράγραφος 4) ή ότι η κοινοποιηθείσα ενίσχυση είναι ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά (άρθρο 7, παράγραφος 5).

- 8 Όσον αφορά τα μη κοινοποιηθέντα μέτρα, το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία» ορίζει ότι, «[ε]φόσον η Επιτροπή έχει στην κατοχή της πληροφορίες από τις οποίες απορρέει ότι υπήρξαν παράνομες ενισχύσεις, ανεξαρτήτως της πηγής τους, εξετάζει αμελλητί τις πληροφορίες αυτές». Το άρθρο 13, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού ορίζει ότι η εξέταση αυτή καταλήγει, ενδεχομένως, σε απόφαση για κίνηση επίσημης διαδικασίας έρευνας.
- 9 Η διαδικασία σχετικά με τα υφιστάμενα καθεστώτα ενισχύσεων προβλέπεται στα άρθρα 17 έως 19 του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία». Κατά το άρθρο 18, εφόσον η Επιτροπή συνάγει ότι το υφιστάμενο καθεστώς ενισχύσεων δεν είναι ή δεν είναι πλέον συμβατό με την κοινή αγορά, απευθύνει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος σύσταση με την οποία προτείνει τη λήψη λυσιτελών μέτρων. Στην περίπτωση που το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν δέχεται τα προτεινόμενα μέτρα, η Επιτροπή μπορεί, δυνάμει του άρθρου 19, παράγραφος 2, να κινήσει την επίσημη διαδικασία έρευνας σύμφωνα με το προμνησθέν άρθρο 4, παράγραφος 4.

Έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τη φορολογική νομοθεσία των Territorios Históricos Álava, Vizcaya και Guipúzcoa

- 10 Οι παρούσες υποθέσεις αφορούν φορολογικές ενισχύσεις χορηγούμενες υπό μορφή εκπτώσεως φόρου δυνάμει της φορολογικής νομοθεσίας των Territorios Históricos Álava, Vizcaya και Guipúzcoa.

Η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τη φορολογική νομοθεσία της Territorio Histórico de Álava

- 11 Η έκτη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 22/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, περί εκτελέσεως του προϋπολογισμού της Territorio Histórico de Álava για το έτος 1995, είναι διατυπωμένη ως εξής:

«Οι πραγματοποιούμενες μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 31ης Δεκεμβρίου 1995 νέες επενδύσεις σε ενσώματα πάγια στοιχεία του ενεργητικού και υπερβαίνουσες τα 2,5 δισεκατομμύρια [ισπανικές πεσέτες (ESP)] κατόπιν εγκρίσεως της Diputación Foral de Álava, τυγχάνουν εκπτώσεως φόρου ύψους 45 % επί του ποσού της επενδύσεως που καθορίζει η Diputación Foral de Álava, εφαρμοστέας επί του τελικού ποσού του καταβλητέου φόρου.

Η μη χορηγούμενη έκπτωση λόγω μη επαρκούς φορολογικής επιβαρύνσεως θα μπορεί να υπολογιστεί κατά τα εννέα έτη που ακολουθούν το έτος κατά το οποίο δόθηκε η έγκριση της Diputación Foral de Álava.

Η έγκριση αυτή της Diputación Foral de Álava καθορίζει τους εκάστοτε ισχύοντες περιορισμούς και προθεσμίες.

Τα χορηγούμενα δυνάμει της παρούσας διατάξεως πλεονεκτήματα είναι ασυμβίβαστα με κάθε άλλο φορολογικό πλεονέκτημα αναγνωριζόμενο λόγω των ίδιων επενδύσεων.

Η Diputación Foral de Álava ορίζει επίσης τη διάρκεια της διαδικασίας των επενδύσεων, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει επενδύσεις πραγματοποιούμενες κατά την προπαρασκευαστική φάση του σχεδίου διενεργείας των επενδύσεων.»

- 12 Η ισχύς της ανωτέρω διατάξεως παρατάθηκε, όσον αφορά το έτος 1996, με την πέμπτη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 33/1995, της 20ής Δεκεμβρίου 1995, όπως τροποποιήθηκε με το σημείο 2.11 της ενιαίας τροποποιητικής διατάξεως της Norma Foral αριθ. 24/1996, της 5ης Ιουλίου 1996. Για το έτος 1997, η ισχύς του εν λόγω φορολογικού μέτρου παρατάθηκε με την έβδομη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 31/1996, της 18ης Δεκεμβρίου 1996.
- 13 Η έκπτωση φόρου ύψους 45 % επί του ποσού των επενδύσεων διατηρήθηκε σε ισχύ, υπό τροποποιημένη μορφή, κατά τα έτη 1998 και 1999 αντιστοίχως με την ενδέκατη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 33/1997, της 19ης Δεκεμβρίου 1997, και με την έβδομη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 36/1998, της 17ης Δεκεμβρίου 1998.

Η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τη φορολογική νομοθεσία των Territorios Históricos de Vizcaya και Guipúzcoa

- 14 Η τέταρτη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 7/1996 της Vizcaya, της 26ης Δεκεμβρίου 1996, η οποία παρατάθηκε με τη δεύτερη διάταξη της Norma Foral αριθ. 4/1998, της 2ας Απριλίου 1998, και η δεύτερη συμπληρωματική διάταξη της Norma Foral αριθ. 7/1997 της Guipúzcoa, της 22ας Δεκεμβρίου 1997, ορίζουν:

«Οι πραγματοποιούμενες από 1ης Ιανουαρίου 1997 επενδύσεις σε ενσώματα πάγια στοιχεία του ενεργητικού και υπερβαίνουσες τα 2,5 δισεκατομμύρια [ESP], κατόπιν

εγκρίσεως της Diputación Foral [των Vizcaya/Guipúzcoa], τυγχάνουν εκπτώσεως φόρου ύψους 45 % επί του ποσού της επενδύσεως που καθορίζει η Diputación Foral [των Vizcaya/Guipúzcoa], εφαρμοστέας επί του οφειλομένου ως ατομικού φόρου ποσού.

Η μη χορηγούμενη έκπτωση λόγω μη επαρκούς φορολογικής επιβαρύνσεως δύναται να εφαρμοστεί κατά τα πέντε φορολογικά έτη που ακολουθούν το έτος εκδόσεως της αποφάσεως περί χορηγήσεως της εκπτώσεως.

Η ανωτέρω προθεσμία εφαρμογής της εκπτώσεως μπορεί να μεταφερθεί μέχρι το πρώτο φορολογικό έτος κατά το οποίο καταγράφονται θετικά αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της περιόδου παραγραφής.

Η προμνησθείσα στην πρώτη παράγραφο εγκριτική απόφαση καθορίζει τους εκάστοτε ισχύοντες περιορισμούς και προθεσμίες.

[...]».

Προσβαλλόμενες αποφάσεις

- 15 Μετά από καταγγελία ληφθείσα το 1996, η Επιτροπή εξέτασε την προβλεπόμενη από τη φορολογική νομοθεσία της Territorio Histórico de Álava χορήγηση της εκπτώσεως φόρου ύψους 45 % προς την επιχείρηση Daewoo Electronics Manufacturing Española SA (Demesa). Με την απόφαση 1999/718/ΕΚ, της 24ης Φεβρουαρίου 1999, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ισπανία στην Demesa (ΕΕ L 292, σ. 1), η

Επιτροπή διαπίστωσε ότι η χορήγηση της έκπτωσης φόρου προς την ενδιαφερόμενη επιχείρηση συνιστούσε κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά.

- 16 Ακολούθως, η Επιτροπή εξέτασε εν γένει την έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τη φορολογική νομοθεσία της Territorio Histórico de Álava υπό το πρίσμα των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ. Παρεμφερή φορολογικά μέτρα ισχύοντα στις Territorios Históricos de Vizcaya και Guipúzcoa αποτέλεσαν επίσης αντικείμενο ελέγχου (στο εξής, για τις τρεις ιστορικές περιοχές της χώρας των Βάσκων: επίδικα φορολογικά μέτρα).
- 17 Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση SG (99) D/6871 περί κινήσεως της τυπικής διαδικασίας ελέγχου όσον αφορά την προβλεπόμενη με τη φορολογική νομοθεσία των Territorios Históricos de Vizcaya και Guipúzcoa έκπτωση φόρου, απόφαση η οποία κοινοποιήθηκε στις ισπανικές αρχές με έγγραφο της 17ης Αυγούστου 1999. Η ως άνω απόφαση, η οποία αποτελεί την προσβαλλόμενη πράξη επί των υποθέσεων T-269/99, Territorios Históricos de Guipúzcoa κατά Επιτροπής, και T-272/99, Territorio Histórico de Vizcaya κατά Επιτροπής, απαντά στην ισπανική γλώσσα στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 4ης Δεκεμβρίου 1999 (ΕΕ C 351, σ. 29), συνοδευόμενη από περίληψη σε όλες τις γλωσσικές αποδόσεις στις οποίες αυτή εκδίδεται, σύμφωνα με το άρθρο 26, παράγραφος 2, του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία».
- 18 Η Επιτροπή κίνησε επίσης την επίσημη διαδικασία ελέγχου όσον αφορά την προβλεπόμενη με τη φορολογική νομοθεσία της Territorio Histórico de Álava έκπτωση φόρου. Η απόφαση, υπό στοιχεία SG (99) D/6873, κοινοποιήθηκε στις ισπανικές αρχές με έγγραφο της 17ης Αυγούστου 1999 και δημοσιεύθηκε στην ισπανική γλώσσα στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 11ης Μαρτίου 2000 (ΕΕ C 71, σ. 8), συνοδευόμενη από περίληψη σε όλες τις γλωσσικές αποδόσεις στις οποίες αυτή εκδίδεται. Αποτελεί την προσβαλλόμενη απόφαση επί της υποθέσεως T-271/99, Territorio Históricos de Álava κατά Επιτροπής.

- 19 Με τις δύο αποφάσεις περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου (στο εξής: οι προσβαλλόμενες αποφάσεις), η Επιτροπή χαρακτηρίζει προσωρινά το αμφισβητούμενο φορολογικό μέτρο ως κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, στηριζόμενη στις ακόλουθες σκέψεις:

«Η εν λόγω [έκπτωση] φόρου ανταποκρίνεται σωρευτικά στα τέσσερα κριτήρια που ορίζει το άρθρο 87 της Συνθήκης ΕΚ. Συγκεκριμένα, η προαναφερθείσα έκπτωση φόρου είναι ειδικού χαρακτήρα καθότι ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις. Πράγματι, μόνον οι επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις, το ύψος των οποίων υπερβαίνει τα 2,5 δισεκατομμύρια [ESP] (15 025 303 ευρώ), μπορούν να επωφεληθούν από την έκπτωση φόρου. Όλες οι υπόλοιπες επιχειρήσεις, ακόμη και όταν πραγματοποιούν επενδύσεις, το ποσόν των οποίων δεν υπερβαίνει πάντως το όριο των 2,5 [ESP], αποκλείονται από το ευεργέτημα των ενισχύσεων» [σημείο 3.1 της περιλήψεως της αποφάσεως SG (99) D/6871 και σημείο 2.1 της περιλήψεως της αποφάσεως SG (99) D/6873].

- 20 Η επιλεξιμότητα της εκπτώσεως φόρου προκύπτει, κατά την Επιτροπή, και από τη διακριτική ευχέρεια που διαθέτει η φορολογική αρχή των ενδιαφερομένων Territorios Históricos όσον αφορά τη χορήγηση του επίδικου φορολογικού πλεονεκτήματος [ΕΕ 1999, C 351, σ. 32, ως προς την απόφαση SG (99) D/6871, και ΕΕ 2000, C 71, σ. 11, ως προς την απόφαση SG (99) D/6873].

- 21 Ακολούθως, η Επιτροπή, αφού διαπίστωσε ότι οι ισπανικές αρχές αθέτησαν την προβλεπόμενη στο άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης, αξιολόγησε τη συμβατότητα του αμφισβητούμενου φορολογικού μέτρου με την κοινή αγορά. Συνάγει ότι υφίστανται αμφιβολίες στο επίπεδο αυτό και αποφασίζει να κινήσει την επίσημη διαδικασία έρευνας [σημεία 3.2 και 3.3 της περιλήψεως της αποφάσεως SG (99) D/6871 και σημεία 2.2 και 2.3 της περιλήψεως της αποφάσεως SG (99) D/6873].

- 22 Μετά την έκδοση των προσβαλλομένων αποφάσεων, η Επιτροπή εξέτασε ειδικότερα τη χορήγηση της εκπτώσεως φόρου ύψους 45 % σε συγκεκριμένη επιχείρηση, όπως προβλέπει η φορολογική νομοθεσία της Territorio Histórico de Álava. Η έρευνα ολοκληρώθηκε με την έκδοση της αποφάσεως 2000/795/ΕΚ της Επιτροπής,

της 22ας Δεκεμβρίου 1999, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που κατέβαλε η Ισπανία υπέρ των Ramondín SA και Ramondín Cápsulas SA (ΕΕ 2000, L 318, σ. 36).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 23 Με δικόγραφα που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 3 Νοεμβρίου 1999, οι προσφεύγουσες άσκησαν τις παρούσες προσφυγές.
- 24 Η Territorio Histórico de Guirúzcoa, προσφεύγουσα στα πλαίσια της υποθέσεως Τ-269/99, ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να κηρύξει την προσφυγή παραδεκτή

 - να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής SG (99) D/6871, στο μέτρο που χαρακτηρίζει ως κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ, την έκπτωση φόρου, όπως προβλέπει η Norma Foral de Guirúzcoa αριθ. 7/1997, της 22ας Δεκεμβρίου 1997.

 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

25 Η Territorio Histórico de Álava, προσφεύγουσα στα πλαίσια της υποθέσεως T-271/99, ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να κηρύξει την προσφυγή παραδεκτή·

- να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής SG (99) D/6873, στο μέτρο που χαρακτηρίζει ως κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ, την έκπτωση φόρου, όπως προβλέπει η Norma Foral de Álava αριθ. 22/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, και οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις της·

- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

26 Η Territorio Histórico de Vizcaya, προσφεύγουσα στα πλαίσια της υποθέσεως T-272/99, ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να κηρύξει την προσφυγή παραδεκτή·

- να ακυρώσει την απόφαση της Επιτροπής SG (99) D/6871, στο μέτρο που χαρακτηρίζει ως κρατική ενίσχυση, κατά την έννοια του άρθρου 87 ΕΚ, την έκπτωση φόρου, όπως προβλέπει η Norma Foral de Vizcaya αριθ. 7/1996, της 26ης Δεκεμβρίου 1996, και οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις της·

- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

- 27 Με χωριστά δικόγραφα που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 26 Ιανουαρίου 2000, η Επιτροπή προέβαλε, δυνάμει του άρθρου 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ένσταση απαραδέκτου επί των τριών υποθέσεων. Με διατάξεις του Πρωτοδικείου (τρίτο πενταμελές τμήμα) της 6ης Ιουλίου 2000, οι ενστάσεις αυτές αποφασίστηκε να εξεταστούν μαζί με την ουσία.
- 28 Επί των τριών υποθέσεων, η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να κηρύξει την προσφυγή απαράδεκτη
 - επικουρικώς, να κηρύξει την προσφυγή αβάσιμη
 - να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.
- 29 Με διάταξη του προέδρου του τρίτου πενταμελούς τμήματος του Πρωτοδικείου της 12ης Ιανουαρίου 2001, οι υποθέσεις Τ-269/99, Τ-271/99 και Τ-272/99 ενώθηκαν προς συνεκδίκαση.
- 30 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο πενταμελές τμήμα) αποφάσισε να κινήσει την προφορική διαδικασία. Στα πλαίσια των προβλεπομένων στο άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας μέτρων οργάνωσης της δίκης, υποβλήθηκε στις προσφεύγουσες γραπτή ερώτηση επί της οποίας δόθηκε απάντηση εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

- 31 Οι διάδικοι ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά τη συνεδρίαση της 10ης Απριλίου 2002.

Επί του παραδεκτού

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 32 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις συνιστούν προπαρασκευαστικές πράξεις μη τροποποιητικές της νομικής καταστάσεως των προσφευγουσών. Άρα, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν αποτελούν πράξεις δεκτικές προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ. Η Επιτροπή προσθέτει ότι, αν η απόφαση περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου παρήγαγε οριστικά έννομα αποτελέσματα ως προς τον χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως, τότε η δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής κατά του ως άνω χαρακτηρισμού εντός της νόμιμης προθεσμίας θα καθιστούσε απαράδεκτη την προσφυγή κατά της τελικής απόφασεως ως προς τον χαρακτηρισμό του μέτρου ως ενισχύσεως, εφόσον θα επρόκειτο στην περίπτωση αυτή απλώς για επιβεβαιωτική πράξη προγενέστερης οριστικής πράξεως.
- 33 Ακολούθως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι το Δικαστήριο έκρινε, επ' ευκαιρία της αποφάσεώς του της 14ης Φεβρουαρίου 1990 στην υπόθεση C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1990, σ. I-307), ότι η Επιτροπή μπορεί να απευθύνει στο κράτος μέλος απόφαση περί αναστολής της ενισχύσεως προτού ολοκληρώσει την ανάλυση του συμβιβαστού αυτής με την κοινή αγορά. Η εν λόγω απόφαση, εκδιδόμενη κατόπιν διαδικασίας διακριτής από εκείνη του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ διαφέρει από την απόφαση περί κινήσεως της τυπικής διαδικασίας ελέγχου και δύναται, σε αντίθεση με την τελευταία, να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής (προαναφερθείσα απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 18). Το γεγονός ότι το Δικαστήριο έκρινε αναγκαίο ότι απαιτείται η εντολή περί αναστολής να αποτελεί αντικείμενο διαδικασίας και αποφάσεως διακριτών από εκείνες που αφορούν την κίνηση της τυπικής διαδικασίας ελέγχου είναι αποκαλυπτικό του ότι η σχετική εντολή δεν είναι απόρροια του απλού χαρακτηρισμού του υπό εξέταση μέτρου ως ενισχύσεως με την απόφαση περί κινήσεως της τυπικής διαδικασίας ελέγχου.

- 34 Τέλος, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, σε αντίθεση με τις αποφάσεις που αποτέλεσαν αντικείμενο των αποφάσεων του Δικαστηρίου της 30ής Ιουνίου 1992, C-312/90, Ισπανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-4117), και C-47/91, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-4145), καθώς και της 9ης Οκτωβρίου 2001, C-400/99, Ιταλία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. I-7303, στο εξής: απόφαση *Tirrenia*), ουδέποτε οι κεντρικές, περιφερειακές και επαρχιακές ισπανικές αρχές υποστήριξαν, κατά τη διάρκεια της προηγηθείσας της εκδόσεως των προσβαλλομένων αποφάσεων διαδικασίας, ότι τα επίδικα φορολογικά μέτρα υφίσταντο ήδη.
- 35 Αναφερόμενες στις μνημονεύμενες στην προηγούμενη σκέψη αποφάσεις, οι προσφεύγουσες αντικρούουν ότι η απόφαση περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου είναι προσβλητέα πράξη εφόσον παράγει άμεσα και οριστικά έννομα αποτελέσματα. Υπογραμμίζουν ότι η Επιτροπή δεν νομιμοποιούνταν να κινήσει την επίσημη διαδικασία ελέγχου, καθότι η θεσπισθείσα με τα επίδικα φορολογικά μέτρα έκπτωση φόρου δεν έχει τον χαρακτήρα κρατικής ενισχύσεως. Στα πλαίσια των υποθέσεων Τ-271/99 και Τ-272/99, οι προσφεύγουσες προσθέτουν ότι, αν τα επίδικα φορολογικά μέτρα αποτελούσαν ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, θα επρόκειτο για υφιστάμενες ενισχύσεις. Συγκεκριμένα, η έκπτωση φόρου θεσπίστηκε το 1984 με τις φορολογικές νομοθεσίες των *Territorios Históricos de Álava και Vizcaya*.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 36 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά τον χρόνο εκδόσεως των προσβαλλομένων αποφάσεων, οι προσφεύγουσες εφάρμοζαν ήδη τα επίδικα φορολογικά μέτρα. Πράγματι, οι προσφεύγουσες εκτιμούν παγίως ότι η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τα ως άνω μέτρα δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 37 Η απόφαση περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου επάγεται αυτοτελή έννομα αποτελέσματα, ειδικότερα όσον αφορά την αναστολή του εξεταζόμενου μέτρου (προαναφερθείσα στη σκέψη 34 απόφαση *Tirrenia*, σκέψεις 62 και 69). Το

συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται όχι μόνο στην περίπτωση κατά την οποία το μέτρο, η εκτέλεση του οποίου έχει ήδη αρχίσει, θεωρείται από τις αρχές του οικείου κράτους μέλους ως υφιστάμενη ενίσχυση, αλλά και στην περίπτωση κατά την οποία οι αρχές αυτές εκτιμούν ότι το μέτρο που αφορά ή απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (προαναφερθείσα στη σκέψη 34 απόφαση TITrenia, σκέψεις 59, 60 και 69).

- 38 Η απόφαση περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου έναντι μέτρου, η εκτέλεση του οποίου έχει ήδη αρχίσει και χαρακτηρίζεται ως νέα ενίσχυση από την Επιτροπή, μεταβάλλει κατ' ανάγκη το νομικό περιεχόμενο του εξεταζόμενου μέτρου, καθώς και τη νομική κατάσταση των δικαιούχων επιχειρήσεων, ιδίως όσον αφορά τη συνέχιση εκτελέσεως του μέτρου. Μέχρι την έκδοση παρόμοιας αποφάσεως, το κράτος μέλος, οι δικαιούχοι επιχειρήσεις και οι λοιποί επιχειρηματίες δύνανται να εκλαμβάνουν ότι το μέτρο εφαρμόζεται νομίμως ως γενικό μέτρο μη εμπίπτον στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ ή ως υφιστάμενη ενίσχυση. Αντίθετα, μετά την έκδοση παρόμοιας αποφάσεως, υφίστανται τουλάχιστον σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη νομιμότητα του μέτρου που, χωρίς να θίγεται η ευχέρεια του κράτους μέλους να ζητήσει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων, πρέπει να το οδηγούν στην αναστολή εφαρμογής του, δεδομένου ότι η κίνηση της επίσημης διαδικασίας ελέγχου αποκλείει την άμεση έκδοση αποφάσεως επιβεβαιώνουσας το συμβιβαστό με την κοινή αγορά και καθιστώντας εφικτή τη νομότυπη συνέχιση εκτελέσεως του εν λόγω μέτρου. Η επίκληση παρόμοιας αποφάσεως θα ήταν επίσης δυνατή ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, τα οποία καλούνται να συναγάγουν όλες τις απορρέουσες από την παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΕΚ συνέπειες. Τέλος, η σχετική απόφαση ενδέχεται να οδηγήσει τις επιχειρήσεις, υπέρ των οποίων έχει ληφθεί το μέτρο, να αρνηθούν, εν πάση περιπτώσει, νέες καταβολές ή νέα πλεονεκτήματα ή να εξασφαλίζουν τα αναγκαία ποσά για μεταγενέστερες οικονομικές αντισταθμίσεις. Οι επιχειρηματικοί κύκλοι θα λαμβάνουν επίσης υπόψη, στα πλαίσια των σχέσεών τους με τις δικαιούχους επιχειρήσεις, την επισφαλή νομική και οικονομική κατάσταση των τελευταίων (προαναφερθείσα στη σκέψη 34 απόφαση TITrenia, σκέψεις 59 και 69, απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 2002, T-195/01 και T-207/01, Κυβέρνηση του Γιβραλτάρ κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2309, σκέψη 85).

- 39 Ασφαλώς, στην αλληλουχία αυτή, σε αντίθεση με εντολή αναστολής απευθυνόμενη σε κράτος μέλος και έχουσα άμεσο δεσμευτικό αποτέλεσμα, η μη εκτέλεση της οποίας επιτρέπει στην Επιτροπή να προσφύγει απευθείας στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 12 του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικα-

σία», προκειμένου το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η εν λόγω μη εκτέλεση αποτελεί παραβίαση της Συνθήκης, η απόφαση περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, αφορώσα μέτρα των οποίων έχει αρχίσει η εκτέλεση και τα οποία έχουν χαρακτηριστεί ως νέες ενισχύσεις από την Επιτροπή, παράγει έννομα αποτελέσματα, τις συνέπειες των οποίων εναπόκειται στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, και, ενδεχομένως, στους επιχειρηματίες, να συναγάγουν. Εντούτοις, η διαδικαστική φύσεως διαφορά δεν μεταβάλλει την έκταση των εννόμων αποτελεσμάτων (προαναφερθείσα στη σκέψη 34 απόφαση *Tirrenia*, σκέψη 60).

- 40 Επομένως, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αποτελούν πράξεις δεκτικές προσφυγής δυνάμει του άρθρου 230 ΕΚ.
- 41 Ακολούθως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αφορούν άμεσα και ατομικά τις προσφεύγουσες κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ. Πράγματι, οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αφορούν φορολογικά μέτρα τα οποία θέσπισαν οι ίδιες οι προσφεύγουσες, επιπλέον δε, δεν τους επιτρέπουν να ασκούν, κατά το δοκούν, τις ίδιες αρμοδιότητες που αρούνται ευθέως δυνάμει του ισπανικού δικαίου (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 30ής Απριλίου 1998, T-214/95, *Vlaams Gewest κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1998, σ. I-717, σκέψεις 29 και 30, και της 6ης Μαρτίου 2002, T-127/99, T-129/99 και T-148/99, *Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2002, σ. II-1275, σκέψη 50).
- 42 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι οι προσφυγές είναι παραδεκτές.

Επί της ουσίας

- 43 Οι προσφεύγουσες επικαλούνται πέντε λόγους προς στήριξη της προσφυγής τους. Ο πρώτος αντλείται από παράβαση του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ και ο δεύτερος

από παράβαση του άρθρου 88, παράγραφοι 2 και 3, ΕΚ. Ο τρίτος λόγος αρύεται από κατάχρηση εξουσίας και ο τέταρτος από παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Τέλος, ο πέμπτος λόγος αντλείται από παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παραβίαση του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ

- 44 Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, οι προσφεύγουσες αμφισβητούν ότι η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τα επίδικα φορολογικά μέτρα ενέχει χαρακτηριστικά κρατικής ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.
- 45 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή οφείλει να κινήσει την επίσημη διαδικασία ελέγχου αν ένας πρώτος έλεγχος δεν της επιτρέπει να υπερβεί όλες τις δυσχέρειες που εγείρει το ζήτημα κατά πόσον το εξεταζόμενο μέτρο αποτελεί ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, τουλάχιστον όταν, κατά τον πρώτο αυτό έλεγχο, δεν είναι σε θέση να σχηματίσει την πεποίθηση ότι το οικείο μέτρο, αν υποθεθεί ότι αποτελεί ενίσχυση, συμβιβάζεται εν πάση περιπτώσει με την κοινή αγορά (απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 39· απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-11/95, BP Chemicals κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3235, σκέψη 166).
- 46 Έτσι, το άρθρο 6 του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία» ορίζει ότι η απόφαση περί κινήσεως της τυπικής διαδικασίας ελέγχου περιλαμβάνει «προσωρινή εκτίμηση σχετικά με τον χαρακτήρα ως ενισχύσεως του σχεδιαζόμενου μέτρου».
- 47 Επομένως, στα πλαίσια αποφάσεως περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, ο χαρακτηρισμός του μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως δεν έχει οριστικό χαρα-

κτήρα. Η κίνηση της επίσημης διαδικασίας ελέγχου σκοπεί συγκεκριμένα στο να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να συλλέξει όλες τις αναγκαίες γνώμες ώστε να είναι σε θέση να λάβει οριστική απόφαση επί του σημείου αυτού (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Μαΐου 2001, C-204/97, Πορτογαλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. I-3175, σκέψη 33· απόφαση του Πρωτοδικείου της 25ης Ιουνίου 1998, T-371/94 και T-394/94, British Airways κ.λπ. και British Midland Airways κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2405, σκέψη 59).

48 Προς αποφυγή του ενδεχομένου να συγχέονται οι διοικητικές με τις δικαστικές διαδικασίες και προκειμένου να γίνεται σεβαστή η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Επιτροπής και του κοινοτικού δικαστή, ο ασκούμενος από το Πρωτοδικείο έλεγχος νομιμότητας μιας αποφάσεως περί τυπικής κινήσεως ελέγχου πρέπει κατ' ανάγκη να είναι περιορισμένος (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639, σκέψη 20). Πράγματι, ο κοινοτικός δικαστής οφείλει να αποφεύγει να αποφαινεται οριστικώς επί ζητημάτων που έχουν αποτελέσει αντικείμενο προσωρινής απλώς εκτιμήσεως της Επιτροπής.

49 Ως εκ τούτου, οσάκις, στο πλαίσιο προσφυγής ασκούμενης κατ' αποφάσεως περί κινήσεως επίσημης διαδικασίας εξετάσεως, οι προσφεύγοντες αμφισβητούν την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με τον χαρακτηρισμό του επιδικίου μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως, ο έλεγχος του κοινοτικού δικαστή περιορίζεται στην επαλήθευση αν η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλες πλάνες περί την εκτίμηση εκτιμώντας ότι αδυνατούσε να αντιπαραέλθει όλες τις επί του θέματος δυσχέρειες κατά τη διάρκεια του πρώτου ελέγχου του οικείου μέτρου (βλ. διάταξη του προέδρου του Πρωτοδικείου της 19ης Δεκεμβρίου 2001, T-195/01 R και T-207/01 R, Κυβέρνηση του Γιβραλτάρ κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3915, σκέψη 79).

50 Πρώτον, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις αφορούν γενικά μέτρα μη εμπόλιπτα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Συγκεκριμένα, η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τα επίδικα φορολογικά μέτρα ευνοεί με τον ίδιο τρόπο όλους τους φορολογουμένους που πραγματοποιούν επενδύσεις ύψους 2,5 δισεκατομμυρίων ESP.

- 51 Οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν καταρχάς ότι η Επιτροπή συνήγαγε την ιδιομορφία των επιδικών φορολογικών μέτρων από τον περιφερειακό χαρακτήρα τους. Παρατηρούν ότι οι Territorios Históricos de Álava, Vizcaya και Guipúzcoa απολαύουν από τον 19ο αιώνα φορολογικής αυτοτελείας η οποία αναγνωρίζεται και προστατεύεται από το Σύνταγμα της Ισπανίας. Οι προσβαλλόμενες αποφάσεις θέτουν εμμέσως εν αμφιβολία την εν λόγω αυτοτέλεια.
- 52 Ακολούθως, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν μπορεί να συναγάγει την ιδιομορφία των επιδικών φορολογικών μέτρων από φερόμενη διακριτική ευχέρεια που διαθέτουν οι Diputaciones Forales για τη χορήγηση της εκπτώσεως φόρου. Συγκεκριμένα, οι οικείες αρχές περιορίζονται στον έλεγχο αν πληρούνται οι προβλεπόμενες από τα επίδικα φορολογικά μέτρα προϋποθέσεις, χωρίς να διαθέτουν οποιαδήποτε διακριτική ευχέρεια συναφώς. Δεν έχουν την εξουσία να επιλέγουν τις δικαιούχους επιχειρήσεις ή να κλιμακώνουν την «ενίσχυση» με γνώμονα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των επιχειρήσεων.
- 53 Τέλος, η ιδιομορφία της εκπτώσεως φόρου δεν μπορεί να συναγάζεται ούτε από την απαιτούμενη κατ' ελάχιστον επένδυση ύψους 2,5 δισεκατομμυρίων ESP. Πρόκειται για αντικειμενικό ποσοτικό κριτήριο το οποίο περιορίζει το πεδίο εφαρμογής του οικείου φορολογικού πλεονεκτήματος.
- 54 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ απαιτεί ένα μέτρο, για να μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, να ευνοεί «ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένους κλάδους παραγωγής». Επομένως, ο ειδικός ή επιλεκτικός χαρακτήρας ενός μέτρου συνιστά ένα από τα γνωρίσματα της εννοίας της κρατικής ενισχύσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Δεκεμβρίου 1998, C-200/97, Ecotrade, Συλλογή 1998, σ. I-7907, σκέψη 40, προαναφερθείσα στη σκέψη 41 απόφαση του Πρωτοδικείου Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 144, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 29ης Σεπτεμβρίου 2000, T-55/99, CETM κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3207, σκέψη 39).
- 55 Με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, η Επιτροπή στηρίχθηκε σε δύο στοιχεία προκειμένου να χαρακτηρίσει προσωρινώς την έκπτωση φόρου ως επιλεκτικό μέτρο

κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, ήτοι στο ελάχιστο ποσόν επενδύσεως ύψους 2,5 δισεκατομμυρίων ESP που είναι αναγκαίο για την υπαγωγή στο φορολογικό πλεονέκτημα [σημείο 3.1 της περιλήψεως της αποφάσεως SG (99) D/6871 και σημείο 2.1 της περιλήψεως της αποφάσεως SG (99) D/6873] και στη διακριτική εξουσία που διαθέτει η φορολογική αρχή των ενδιαφερομένων Territorios Históricos κατά τη χορήγηση του φορολογικού πλεονεκτήματος [ΕΕ 1999, C 351, σ. 32, όσον αφορά την απόφαση SG (99) D/6871, και ΕΕ 2000, C 71, σ. 11, όσον αφορά την απόφαση SG (99) D/6873].

- 56 Σε αντίθεση προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, επομένως, η Επιτροπή δεν στηρίχθηκε, με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, στη διαπίστωση ότι τα επίδικα φορολογικά μέτρα εφαρμόζονται μόνο σε ένα τμήμα του ισπανικού εδάφους, ήτοι στις Territorios Históricos της χώρας των Βάσκων, προκειμένου να καταλήξει προσωρινώς στην επιλεξιμότητα της εκπτώσεως φόρου. Άρα, οι προσφεύγουσες δεν μπορούν να ισχυρίζονται ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις είναι ικανές να θέσουν υπό αμφισβήτηση την κανονιστική αρμοδιότητα των τριών Territorios Históricos της χώρας των Βάσκων να θεσπίζουν φορολογικά μέτρα.
- 57 Ακολούθως, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, όπως προκύπτει από τα επίδικα φορολογικά μέτρα, αυτά περιορίζουν την εφαρμογή της εκπτώσεως φόρου στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις σε νέα ενσώματα πάγια στοιχεία που υπερβαίνουν τα 2,5 δισεκατομμύρια ESP. Επομένως, τα επίδικα φορολογικά μέτρα περιορίζουν de facto την εφαρμογή της εκπτώσεως φόρου επί των επιχειρήσεων που διαθέτουν σημαντικούς οικονομικούς πόρους. Επί της βάσεως αυτής, η Επιτροπή κατέστη εφικτό να εκτιμήσει ευλόγως, σε προσωρινή βάση, ότι η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τα επίδικα φορολογικά μέτρα επιφυλασσόταν σε «ορισμένες επιχειρήσεις» κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (βλ. προαναφερθείσα στη σκέψη 41 απόφαση Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 157).
- 58 Πάντως, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τα επίδικα φορολογικά μέτρα πρέπει να θεωρηθεί ως δικαιολογούμενη από τη φύση ή την οικονομία του φορολογικού συστήματος δεδομένου ότι ανταποκρίνεται σε αντικειμενικά κριτήρια, εφαρμοζόμενα ομοιομόρφως, και ως σκοπούσα στην πραγματοποίηση του επιδιωκόμενου με τις φορολογικές διατάξεις που τον θεσπίζουν στόχου.

- 59 Διευκρινίζουν συναφώς ότι η επιδιωκόμενη με την έκπτωση φόρου παροχή κινήτρων για επενδύσεις είναι αναγκαία σε μια ζώνη που προσελκύει συνήθως ολιγάριθμους επιχειρηματίες. Προσθέτουν ότι, όταν το Δημόσιο ενθαρρύνει την επένδυση και επιτυγχάνει την εγκατάσταση επιχειρήσεων στη χώρα, διασφαλίζει την είσπραξη φορολογικών εσόδων στο μέλλον δοθέντος ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις φορολογούνται στο κράτος αυτό. Άρα, ο επιδιωκόμενος με τα φορολογικά μέτρα των οικείων ιστορικών περιοχών στόχος έγκειται, κατ' εικόνα των αντιστοίχων κρατικών μέτρων, στην προσπόριση φορολογικών εσόδων στον μέγιστο δυνατό βαθμό.
- 60 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι το κρατικό εκείνο μέτρο που δικαιολογείται από τη φύση ή τη γενική οικονομία του συστήματος όπου εντάσσεται δεν πληροί τον όρο της επιλεξιμότητας έστω και αν το μέτρο είναι γενεσιουργό πλεονεκτήματος υπέρ όσων επωφελούνται από το μέτρο (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Ιουνίου 1999, C-75/97, Βέλγιο κατά Επιτροπής, γνωστή ως «Maribel», Συλλογή 1999, σ. I-3671, σκέψη 33, και της 8ης Νοεμβρίου 2001, C-143/99, Adria-Wien Pipeline και Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, Συλλογή 2001, σ. I-8365, σκέψη 42).
- 61 Προκειμένου να εκτιμηθεί αν ο λόγος αυτός μπορεί να τύχει εφαρμογής στην παρούσα υπόθεση πρέπει να εξεταστεί αν ο περιορισμένος κύκλος των εν δυνάμει δικαιούχων της εκπτώσεως φόρων δικαιολογείται από την εσωτερική λογική του βασικού φορολογικού συστήματος (βλ. προαναφερθείσα στη σκέψη 41 απόφαση Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 164).
- 62 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει καταρχάς ότι το γεγονός ότι τα επίδικα φορολογικά μέτρα ανταποκρίνονται σε αντικειμενικά κριτήρια και προϋποθέσεις δεν είναι ικανό να αποτελέσει απόδειξη ότι ο περιορισμός του κύκλου των δικαιούχων στις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις τουλάχιστον 2,5 δισεκατομμυρίων ESP δικαιολογείται από την εσωτερική λογική του φορολογικού συστήματος των τριών ενδιαφερομένων ιστορικών περιοχών (βλ. προαναφερθείσα στη σκέψη 60 απόφαση Adria-Wien Pipeline και Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, σκέψη 53).
- 63 Σχετικά με το επιχείρημα ότι η έκπτωση φόρου έχει ως αντικείμενο να προωθήσει την οικονομική ανάπτυξη της χώρας των Βάσκων, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι ο

επιδιωκόμενος από συγκεκριμένο μέτρο στόχος δεν το περιάγει σε τέτοια θέση ώστε να διαφεύγει τον χαρακτηρισμό του ως κρατικής ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ (βλ. προαναφερθείσα στη σκέψη 41 απόφαση *Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής*, σκέψη 168, και τις εκεί απαντώσες παραπομπές).

- 64 Τέλος, το επιχείρημα που αντλείται από τη μεταγενέστερη αύξηση των φορολογικών εσόδων συμβιβάζεται δυσχερώς με τη χορήγηση φορολογικών εκπτώσεων. Ακόμη και αν υποθεθεί ότι επιδιωκόταν η επίτευξη του στόχου αυτού, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι θα μπορούσε εξίσου να επιτευχθεί με φορολογικά μέτρα γενικού χαρακτήρα (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Μαρτίου 2002, T-92/00 και T-103/00, *Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2002, σ. II-1385, σκέψη 62).
- 65 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως θεωρώντας, προσωρινώς, με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις ότι η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με τα επίδικα φορολογικά μέτρα συνιστά επιλεκτικό μέτρο κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ καθόσον ευνοεί αποκλειστικά τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν επενδύσεις υπερβαίνουσες το όριο των 2,5 δισεκατομμυρίων ESP.
- 66 Κατόπιν αυτού, δεν συντρέχει λόγος να εξεταστεί περαιτέρω αν η Επιτροπή κατέστη εφικτό να διαπιστώσει ευλόγως, με βάση πληροφορίες που διέθετε κατά τον χρόνο εκδόσεως των προσβαλλομένων αποφάσεων, ότι οι βασικές φορολογικές αρχές διέθεταν διακριτική εξουσία όσον αφορά τη χορήγηση της έκπτωσης φόρου και ότι η υποτιθέμενη αυτή διακριτική εξουσία ήταν επίσης τέτοιας φύσεως ώστε να προσδίδει στα επίδικα φορολογικά μέτρα επιλεκτικό χαρακτήρα (βλ. ανωτέρω σκέψη 20).
- 67 Δεύτερον, οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η θεσπισθείσα με τα επίδικα φορολογικά μέτρα έκπτωσης φόρου συνεπάγεται στρέβλωση του ανταγωνισμού και επηρεάζει τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Υπο-

γραμμίζουν ότι, για να καταστεί δυνατή η συναγωγή του συμπεράσματος ότι συγκεκριμένο μέτρο έχει χαρακτηρίρα κρατικής ενισχύσεως, πρέπει η επίπτωση του μέτρου επί του ανταγωνισμού να είναι πραγματική και αισθητή (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 25ης Ιουνίου 1970, 47/69, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 341, σκέψη 16, της 14ης Οκτωβρίου 1987, 248/84, Γερμανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 4013, σκέψη 18, και της 2ας Φεβρουαρίου 1988, 67/85, 68/85 και 70/85, Van der Kooy κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 219, σκέψη 58).

- 68 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, σε περίπτωση ενός υποτιθέμενου προγράμματος ενισχύσεων, η Επιτροπή μπορεί να περιοριστεί στη μελέτη των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων του εν λόγω προγράμματος προκειμένου να εκτιμήσει αν αυτό εξασφαλίζει αισθητό όφελος στους δικαιούχους έναντι των ανταγωνιστών τους και αν μπορεί να ευνοήσει κυρίως τις επιχειρήσεις που μετέχουν στο μεταξύ κρατών μελών εμπόριο (βλ. προαναφερθείσα στη σκέψη 60 απόφαση Maribel, σκέψη 48, και απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Μαρτίου 2002, C-310/99, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-2289, σκέψη 89). Σε περίπτωση όπως η προκείμενη, όπου το φερόμενο πρόγραμμα ενισχύσεων δεν κοινοποιήθηκε, η αιτιολόγηση της τελικής αποφάσεως της Επιτροπής, και κατά μείζονα λόγο της αποφάσεως περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, δεν είναι απαραίτητο να περιλαμβάνει προσαρμοσμένη στα σύγχρονα δεδομένα εκτίμηση των συνεπειών του προγράμματος επί του ανταγωνισμού και επί της επιπτώσεως στο μεταξύ κρατών μελών εμπόριο (βλ. προαναφερθείσα στη σκέψη 60 απόφαση Maribel, σκέψη 48).
- 69 Με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, η Επιτροπή κατέστη εφικτό να θεωρήσει ευλόγως, σε προσωρινό επίπεδο, ότι τα επίδικα φορολογικά μέτρα, τα οποία περιορίζουν de facto τη χορήγηση της εκπτώσεως φόρου στις επιχειρήσεις που διαθέτουν σημαντικούς οικονομικούς πόρους, διασφαλίζουν αισθητό όφελος υπέρ των δικαιούχων του φορολογικού αυτού πλεονεκτήματος έναντι των ανταγωνιστών τους και είναι τέτοιας φύσεως ώστε να ωφελούν κατά βάση επιχειρήσεις μετέχουσες στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.
- 70 Επομένως, το παρατιθέμενο στη σκέψη 67 επιχείρημα των προσφευγουσών είναι επίσης απορριπτό.
- 71 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή κατέστη εφικτό, χωρίς να υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, να θεωρήσει ότι ο πρώτος έλεγχος δεν της επέτρεψε

να υπερβεί όλες τις δυσχέρειες που ήγειρε το ζήτημα αν το επίδικο φορολογικό πλεονέκτημα συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

- 72 Υπό τις περιστάσεις αυτές, είναι απορριπτός ο αντιλούμενος από παράβαση του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ λόγος.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, αντιλούμενου από παράβαση του άρθρου 88, παράγραφοι 2 και 3, ΕΚ

- 73 Πρώτον, οι προσφεύγουσες των υποθέσεων T-271/99 και T-272/99 ισχυρίζονται ότι η στα πλαίσια των προσβαλλομένων αποφάσεων έκπτωση φόρου συνιστά υφιστάμενη ενίσχυση.

- 74 Συναφώς, υπογραμμίζουν καταρχάς ότι το επίδικο φορολογικό πλεονέκτημα υφίστατο ήδη στις Territorios Históricos Álava και Vizcaya πριν από την προσχώρηση της Ισπανίας στην Κοινότητα. Συγκεκριμένα, θεσπίστηκε το 1984. Υπό τις περιστάσεις αυτές, αν έπρεπε να χαρακτηριστεί ως ενίσχυση, η έκπτωση φόρου θα αποτελούσε υφιστάμενη ενίσχυση. Επομένως, είναι παράνομες οι προσβαλλόμενες αποφάσεις με τις οποίες κινείται η προβλεπόμενη για τις νέες ενισχύσεις διαδικασία.

- 75 Το επιχείρημα αυτό είναι απορριπτέο. Πράγματι, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, προδήλως, το επίδικο φορολογικό πλεονέκτημα χορηγήθηκε με βάση νομικές πράξεις εκδοθείσες σε χρόνο κατά τον οποίο η Ισπανία ήταν ήδη κράτος μέλος, ήτοι τη Norma Foral αριθ. 22/1994, της 20ής Δεκεμβρίου 1994, της Álava και τη Norma Foral αριθ. 7/1996, της 26ης Δεκεμβρίου 1996, της Vizcaya (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα στη σκέψη 41 απόφαση της 6ης Μαρτίου 2002, T-127/99, T-129/99 και T-148/99, Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 171 έως 177).

Επιπλέον, οι προσφεύγουσες δεν προβάλλουν κανένα στοιχείο από το οποίο θα προέκυπτε ότι υφίσταται ταυτότητα ως προς τη φύση και τη συνέχεια μεταξύ του φορολογικού πλεονεκτήματος που υποτίθεται ότι θεσπίστηκε το 1984 και της εκπτώσεως φόρου που αποτελεί αντικείμενο των προσβαλλομένων αποφάσεων.

76 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες ισχυρίστηκαν επίσης ότι η έννοια της κρατικής ενισχύσεως εξελήχθη συν τω χρόνω, όπως αναγνωρίζεται με το άρθρο 1, στοιχείο β', σημείο ν, του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία». Ισχυρίζονται ότι, κατά τον χρόνο θεσπίσεως των επιδίκων φορολογικών μέτρων, η Επιτροπή δεν θεωρούσε ένα φορολογικό πλεονέκτημα, όπως το αποτελούν το αντικείμενο των προσβαλλομένων αποφάσεων, ως επιλεκτικό μέτρο. Η αλλαγή των κριτηρίων επιλεξιμότητας που εφαρμόζει με την πάροδο του χρόνου η Επιτροπή έχει ως συνέπεια ότι η έκπτωση φόρου, αν συνιστούσε κρατική ενίσχυση, θα έπρεπε να θεωρηθεί ως υφιστάμενη ενίσχυση.

77 Προς στήριξη της επιχειρηματολογίας τους, οι προσφεύγουσες αναφέρονται στη απόφαση 93/337/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 10ης Μαΐου 1993, σχετικά με σύστημα φορολογικών ενισχύσεων για επενδύσεις στη χώρα των Βάσκων (ΕΕ L 134, σ. 25), και στην απόφαση 96/369/ΕΚ της Επιτροπής, της 13ης Μαρτίου 1996, σχετικά με τη χορήγηση φορολογικών ενισχύσεων υπό μορφή αποσβέσεων υπέρ των γερμανικών αεροπορικών εταιριών (ΕΕ L 146, σ. 42). Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων, η οποία δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 12 Δεκεμβρίου 1998 (ΕΕ C 384, σ. 3), κατέστησε εμφανή, για πρώτη φορά, την αλλαγή των κριτηρίων επιλεξιμότητας που εφαρμόζει η Επιτροπή κατά την εκτίμηση των φορολογικών μέτρων υπό το πρίσμα του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ.

78 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο β', σημείο ν, του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία», αποτελεί υφιστάμενη ενίσχυση «κάθε ενίσχυση που θεωρείται ως υφιστάμενη ενίσχυση εφόσον μπορεί να αποδειχθεί ότι όταν τέθηκε σε ισχύ δεν αποτελούσε ενί-

σχυση, αλλά στη συνέχεια έγινε ενίσχυση λόγω της εξελίξεως της κοινής αγοράς και χωρίς να μεταβληθεί από το κράτος μέλος».

- 79 Καταρχάς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα προβληθέντα από τις προσφεύγουσες στοιχεία δεν είναι ικανά να οδηγήσουν στο συμπέρασμα ότι τα κριτήρια επιλεξιμότητας που εφαρμόζει η Επιτροπή στα πλαίσια της εκτιμήσεως των φορολογικών μέτρων υπό το πρίσμα του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, τροποποιήθηκαν μετά τη θέσπιση των επιδίδων φορολογικών μέτρων. Με τις προαναφερθείσες στη σκέψη 77 δύο αποφάσεις, η Επιτροπή θεώρησε ότι τα εξετασθέντα φορολογικά μέτρα ενείχαν επιλεκτικό χαρακτήρα και τα χαρακτήρισε ως κρατικές ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Κανένα στοιχείο των εν λόγω αποφάσεων δεν προσφέρεται για τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι η Επιτροπή θα είχε θεωρήσει τα επίδικα φορολογικά μέτρα ως μη εμπιπτοντα στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ γενικά μέτρα αν είχε εξετάσει τα μέτρα αυτά κατά τον χρόνο θεσπίσεώς τους. Ως προς την ανακοίνωση της Επιτροπής της 12ης Δεκεμβρίου 1998, η οποία θεμελιώνεται ευρέως στη νομολογία του Δικαστηρίου και του Πρωτοδικείου, η οικεία ανακοίνωση διευκρινίζει σημεία αφορώντα την εφαρμογή των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ επί των φορολογικών μέτρων. Με την ως άνω ανακοίνωση, πάντως, η Επιτροπή δεν αναγγέλλει τυχόν αλλαγή της πρακτικής της που αφορά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την εκτίμηση των φορολογικών μέτρων ενόψει των άρθρων 87 ΕΚ και 88 ΕΚ.
- 80 Ακόμη και αν υποθεθεί ότι οι προσφεύγουσες απέδειξαν τυχόν αλλαγή στην πρακτική της Επιτροπής που αφορά τη λήψη αποφάσεων, δεν μπορεί να γίνει δεκτό το αντλούμενο από τον χαρακτηρισμό τους ως υφισταμένων των επιδίδων φορολογικών μέτρων επιχείρημα. Πράγματι, οι προσφεύγουσες δεν αποδεικνύουν ότι η αλλαγή των κριτηρίων επιλεξιμότητας που εφαρμόζει η Επιτροπή είναι απόρροια της «εξελίξεως της κοινής αγοράς» κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', σημείο ν, του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία». Πρέπει να υπομνηστεί συναφώς ότι ο χαρακτήρας ενός κρατικού μέτρου ως υφιστάμενης ή νέας ενισχύσεως δεν μπορεί να εξαρτάται από την υποκειμενική εκτίμηση της Επιτροπής και πρέπει να καθορίζεται ανεξαρτήτως οποιασδήποτε προηγούμενης διοικητικής πρακτικής της Επιτροπής (προαναφερθείσα στη σκέψη 38 απόφαση Κυβέρνηση του Γιβραλτάρ κατά Επιτροπής, σκέψη 121).
- 81 Δεύτερον, και στις τρεις υποθέσεις, οι προσφεύγουσες ισχυρίστηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ

καθόσον με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις της δεν διατύπωσε αμφιβολίες ως προς τον χαρακτηρισμό της εκπτώσεως φόρου ως κρατικής ενισχύσεως. Υπογραμμίζουν ότι με τον τρόπο αυτό η Επιτροπή έλαβε οριστική απόφαση επί του θέματος εκδίδοντας τις προσβαλλόμενες αποφάσεις. Υπό την έννοια αυτή, παραβιάστηκαν τα δικονομικά δικαιώματα που αντλούν οι προσφεύγουσες από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

- 82 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η Επιτροπή οφείλει να κινήσει την επίσημη διαδικασία ελέγχου σε περίπτωση κατά την οποία ο πρώτος έλεγχος δεν της επιτρέπει να αντιπαρέλθει όλες τις δυσχέρειες που ανακύπτουν από το ερώτημα αν το εξεταζόμενο μέτρο συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, ή τουλάχιστον οσάκις, κατά τον πρώτο αυτό έλεγχο, δεν κατέστη εφικτό να σχηματίσει την πεποίθηση ότι το οικείο μέτρο, ακόμα και αν υποτεθεί ότι συνιστά ενίσχυση, συμβιβάζεται εν πάση περιπτώσει με την κοινή αγορά (προαναφερθείσες στη σκέψη 45 αποφάσεις Επιτροπής κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 39, και BP Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψη 166). Επομένως, η απόφαση περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας περιλαμβάνει μια προσωρινή αξιολόγηση τόσο του χαρακτηρισμού του μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως όσο και του συμβιβαστού αυτού με την κοινή αγορά.
- 83 Υπό την έννοια αυτή, το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία» ορίζει ότι η απόφαση περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας έρευνας, αφενός, «[περιλαμβάνει] προσωρινή εκτίμηση σχετικά με τον χαρακτήρα του σχεδιαζόμενου μέτρου ως ενισχύσεως» και, αφετέρου, «εκθέτει τις αμφιβολίες για το συμβατό του μέτρου με την κοινή αγορά».
- 84 Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν διατύπωσε ρητώς με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις της αμφιβολίες ως προς τον χαρακτηρισμό της εκπτώσεως φόρου ως κρατικής ενισχύσεως ουδόλως αποδεικνύει ότι ο χαρακτηρισμός αυτός δεν ήταν προσωρινός (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Νοεμβρίου 1984, 323/82, Intermills κατά Επιτροπής, Συλλογή 1984, σ. 3809, σκέψη 21). Στα πλαίσια αποφάσεως περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, η Επιτροπή οφείλει όντως να διατυπώσει ρητώς αμφιβολίες αποκλειστικά και μόνο ως προς το συμβιβαστό του μέτρου με την κοινή αγορά.

- 85 Ο κατ' ανάγκη προσωρινός χαρακτήρας του χαρακτηρισμού του κρατικού μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως, στα πλαίσια αποφάσεως περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, επιβεβαιώνεται και με το άρθρο 7, παράγραφος 2, του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία», το οποίο ορίζει ότι, μετά τον τερματισμό της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, η Επιτροπή μπορεί να διαπιστώσει ότι το μέτρο δεν συνιστά ενίσχυση.
- 86 Τέλος, όπως προκύπτει από τις παρατηρήσεις των προσφευγουσών μετά την κίνηση της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, οι οποίες διαβιβάστηκαν στην Επιτροπή με έγγραφο της 9ης Νοεμβρίου 1999, οι ίδιες οι προσφεύγουσες θεώρησαν ότι, με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, η Επιτροπή χαρακτήρισε προσωρινά την έκπτωση φόρου ως κρατική ενίσχυση. Πράγματι, με τις παρατηρήσεις τους, καλούν την Επιτροπή να τερματίσει τη διαδικασία αποφασίζοντας ότι το επίδικο φορολογικό πλεονέκτημα δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση.
- 87 Τρίτον, οι προσφεύγουσες παρατηρούν ότι η Επιτροπή χαρακτήρισε τη θεσπισθείσα με τα επίδικα φορολογικά μέτρα έκπτωση φόρου ως παράνομη ενίσχυση με το αιτιολογικό ότι δεν είχε τηρηθεί η προβλεπόμενη στο άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ υποχρέωση κοινοποιήσεως. Δεδομένου ότι η έκπτωση φόρου δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, δεν υφίσταται καμία υποχρέωση κοινοποιήσεως εκ μέρους των ισπανικών αρχών.
- 88 Πάντως, όπως προκύπτει από την προηγηθείσα στις σκέψεις 73 έως 80 ανάλυση, η Επιτροπή εκτίμησε ορθά ότι η έκπτωση φόρου, αν αποτελούσε κρατική ενίσχυση, θα έπρεπε να εκληφθεί ως νέα ενίσχυση. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η Επιτροπή νομιμοποιούνταν να θεωρήσει, σε προσωρινή βάση, ότι οι ισπανικές αρχές είχαν παραβεί το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ επειδή παρέλειψαν να της κοινοποιήσουν προηγουμένως τα εν λόγω μέτρα. Οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ υπάρχει κίνδυνος να στερήσει από την πραγματική αποτελεσματικότητά της την υποχρέωση εκ των προτέρων κοινοποιήσεως των νέων ενισχύσεων.

- 89 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι και ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από κατάχρηση εξουσίας

- 90 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι η Επιτροπή ενήργησε κατά εξουσίας καθόσον χρησιμοποίησε τις εξουσίες δράσεως που της αναγνωρίζουν τα άρθρα 87 ΕΚ και 88 ΕΚ προκειμένου να επιδιώξει στην πραγματικότητα στόχους φορολογικής εναρμονίσεως.
- 91 Οι προσβαλλόμενες αποφάσεις εντάσσονται σε ευρύτερη διαδικασία που κίνησε η Επιτροπή με στόχο να αμφισβητήσει το βασικό φορολογικό καθεστώς στο σύνολό του. Η Επιτροπή αποπειράται να επιτύχει ως ένα βαθμό φορολογική εναρμόνιση μέσω της πολιτικής των κρατικών ενισχύσεων αντί να κάνει χρήση της προβλεπόμενης συναφώς από τη Συνθήκη ενδεδειγμένης οδού, ήτοι των διαδικασιών που προβλέπουν τα άρθρα 96 ΕΚ και 97 ΕΚ.
- 92 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι μια απόφαση θεωρείται ως εκδοθείσα κατά κατάχρηση εξουσίας μόνον όταν, βάσει αντικειμενικών, προσφώρων και συγγλινουσών ενδείξεων, αποσκοπεί στην επίτευξη σκοπών ξένων προς αυτούς που επικαλείται (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 23ης Οκτωβρίου 1990, T-46/89, Pitrone κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. II-577, σκέψη 71, και προαναφερθείσα στη σκέψη 64 απόφαση της 6ης Μαρτίου 2002, T-92/00 και T-103/00, Diputación Foral de Álava κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 84).

- 93 Η κίνηση της επίσημης διαδικασίας ελέγχου σκοπεί συγκεκριμένα στο να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να συλλέξει όλες τις αναγκαίες γνώμες ώστε να είναι σε θέση να λάβει οριστική απόφαση επί του σημείου αυτού ως προς τον χαρακτηρισμό του εξεταζόμενου μέτρου και τη συμβατότητά του με την κοινή αγορά (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσες στη σκέψη 47 αποφάσεις Πορτογαλία κατά Επιτροπής, σκέψη 33, και British Airways κ.λπ. και British Midland Airways κατά Επιτροπής, σκέψη 59).
- 94 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσφεύγουσες δεν προβάλλουν κανένα αντικειμενικό στοιχείο ικανό να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι ο πράγματι επιδιωκόμενος από την Επιτροπή σκοπός με την έκδοση των προσβαλλομένων αποφάσεων ήταν ξένος προς εκείνον της συγκεντρώσεως παρομοίων γνώμων. Όλη η επιχειρηματολογία τους θεμελιώνεται σε υποκειμενικές κρίσεις αφορώσες υποτιθέμενους λόγους επί των οποίων στηρίζονται οι προσβαλλόμενες αποφάσεις.
- 95 Υπό τις περιστάσεις αυτές, πρέπει να απορριφθεί και ο αντλούμενος από κατάχρηση εξουσίας λόγος ακυρώσεως.

Επί του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

- 96 Οι προσφεύγουσες υπενθυμίζουν ότι η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 93/337 με την οποία αναγνώρισε ότι ορισμένα ισχύοντα στη χώρα των Βάσκων φορολογικά πλεονεκτήματα, ιδίως δε η έκπτωση φόρου λόγω των πραγματοποιούμενων επενδύσεων, συνιστούσαν ενισχύσεις ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά ως εκ του ότι αντέκειντο στο άρθρο 43 ΕΚ. Πάντως, η Επιτροπή δεν προέβαλε καμία αντίρρηση

σχετικά με το γεγονός ότι η εφαρμογή της εκπτώσεως φόρου εξαρτήθηκε από την πραγματοποίηση μιας κατώτατης επενδύσεως.

- 97 Εκτιμώντας με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις ότι η προϋπόθεση της κατώτατης επενδύσεως ύψους 2,5 δισεκατομμυρίων ESP προσδίδει επιλεκτικό χαρακτήρα στην έκπτωση φόρου, η Επιτροπή παραβίασε τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη των προσφευγουσών.
- 98 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, καταρχάς, ότι τα αποτελούντα αντικείμενο της απόφασης 93/337 φορολογικά μέτρα διαφέρουν εκείνων των προσβαλλομένων αποφάσεων. Πράγματι, η απόφαση 93/337 αφορά τις φορολογικές ενισχύσεις που θεσπίστηκαν με τις Normas Forales αριθ. 28/1988 της Άλινα, αριθ. 8/1988 της Vizcaya και αριθ. 6/1988 της Guipúzcoa.
- 99 Ασφαλώς, η απόφαση 93/337 αφορά και φορολογικά μέτρα περί θεσπίσεως εκπτώσεως φόρου στη χώρα των Βάσκων. Πάντως, το γεγονός ότι η Επιτροπή θεμελίωσε την επιλεξιμότητα των φορολογικών μέτρων που αποτέλεσαν αντικείμενο της αποφάσεώς της στη διαπίστωση ότι η έκπτωση φόρου εφαρμοζόταν μόνο στις επιχειρήσεις που δρούσαν αποκλειστικά στη χώρα των Βάσκων δεν σημαίνει ότι η Επιτροπή δεν είχε τη δυνατότητα να διαπιστώσει την επιλεξιμότητα των μέτρων αυτών επί τη βάση άλλου κριτηρίου.
- 100 Έπεται ότι η απόφαση 93/337, με την οποία — επιβάλλεται η υπογράμμιση — αναγνωρίστηκε ως ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά η έκπτωση φόρου που θεσπίστηκε με Normas Forales του 1988, δεν νοείται ότι δημιούργησε στις προσφεύγουσες βάσιμες προσδοκίες ως προς το ότι η Επιτροπή δεν επρόκειτο να κινήσει την επίσημη διαδικασία έρευνας έναντι της εκπτώσεως φόρου που θεσπίστηκε με τα επίδικα φορολογικά μέτρα.

- 101 Άρα, είναι απορριπτέος ο λόγος που αντλείται από παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, αντλούμενου από παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

- 102 Οι προσφεύγουσες ισχυρίζονται ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν αιτιολογούνται επαρκώς. Πρώτον, η αιτιολόγηση των προσβαλλομένων αποφάσεων είναι λιγότερο εμπειριστατωμένη από εκείνη των αποφάσεων 1999/718 για την εταιρία Demesa και 2000/795 για την εταιρία Ramondín. Δεύτερον, η Επιτροπή δεν διερεύνησε με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις σε ποιο βαθμό ήταν εφικτό να θεωρηθεί ότι η έκπτωση φόρου δικαιολογείται από τη φύση ή την οικονομία του βασικού φορολογικού συστήματος. Τρίτον, η Επιτροπή παρέλειψε να ελέγξει συγκεκριμένα την επίπτωση που θα είχε ενδεχομένως η έκπτωση φόρου επί του ανταγωνισμού και των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών. Τέταρτον και τελευταίον, δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη η εκτίμηση της συμβατότητας της εκπτώσεως φόρου με την κοινή αγορά.
- 103 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι η επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και πρέπει να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη, ώστε καθίσταται δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχό του. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα πρόσφορα πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μας πράξεως ικανοποιεί τις επιταγές του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και του πλαισίου εντός του οποίου εντάσσεται, καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (προαναφερθείσασαίσα στη σκέψη 45 απόφαση Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France, σκέψη 63).

- 104 Προκειμένου να εκτιμηθεί η έκταση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως μιας αποφάσεως περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού «για τη σχετική με τις κρατικές ενισχύσεις διαδικασία», οσάκις η Επιτροπή αποφασίζει να κινήσει την επίσημη διαδικασία ελέγχου, η απόφαση περί κινήσεως μπορεί να περιορίζεται στην επανάληψη των προσφώρων πραγματικών και νομικών στοιχείων, στην παράθεση «προσωρινής εκτιμήσεως» του επίδικου κρατικού μέτρου με σκοπό να προσδιοριστεί αν το μέτρο ενέχει χαρακτηριστικά ενισχύσεως και στην παράθεση των λόγων που γεννούν αμφιβολίες ως προς το συμβιβαστό του με την κοινή αγορά.
- 105 Έτσι, η απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας πρέπει να παρέχει στα ενδιαφερόμενα μέρη τη δυνατότητα να μετέχουν αποτελεσματικά στην επίσημη διαδικασία ελέγχου, στο πλαίσιο της οποίας θα έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν τα επιχειρήματά τους. Προς τον σκοπό αυτόν, αρκεί τα ενδιαφερόμενα μέρη να γνωρίζουν τη συλλογιστική που οδήγησε την Επιτροπή να θεωρήσει προσωρινώς ότι το επίμαχο μέτρο συνιστούσε ενδεχομένως νέα ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά (προαναφερθείσα στη σκέψη 38 απόφαση Κυβέρνηση του Γιβραλτάρ κατά Επιτροπής, σκέψη 138).
- 106 Με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις, η Επιτροπή εκθέτει σαφώς τους λόγους βάσει των οποίων συνάγει προσωρινώς το συμπέρασμα ότι τα επίδικα φορολογικά μέτρα συνιστούν κρατικές ενισχύσεις [σημείο 2 της αποφάσεως SG (99) D/6871 και σημείο 3.1 της περιλήψεώς της· απόφαση SG (99) D/6873, ΕΕ 2000, C 71, σ. 11, και σημείο 2.1 της περιλήψεώς της]. Ακολούθως, εκθέτει τους λόγους για τους οποίους κρίνει ότι υφίστανται αμφιβολίες ως προς το συμβιβαστό των φορολογικών μέτρων με την κοινή αγορά [σημείο 4 της αποφάσεως SG (99) D/6871 και σημείο 3.3 της περιλήψεώς της· απόφαση SG (99) D/6873, ΕΕ 2000, C 71, σ. 12, και σημείο 2.3 της περιλήψεώς της].
- 107 Έτσι, οι παρατιθέμενοι στις προσβαλλόμενες αποφάσεις λόγοι παρέσχον στις προσφεύγουσες τη δυνατότητα να λάβουν γνώση του λόγου που ώθησε την Επιτροπή να τις εκδώσει και στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχό του νομιμότητας.

- 108 Εξάλλου, η ανάλυση των παρατηρήσεων που διατύπωσαν οι προσφεύγουσες μετά την κίνηση της επίσημης διαδικασίας ελέγχου αποδεικνύει ότι δεν αγνοήθηκαν με την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η Επιτροπή στις προσβαλλόμενες αποφάσεις.
- 109 Υπό τις περιστάσεις αυτές, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις είναι επαρκώς αιτιολογημένες.
- 110 Επομένως, και ο τελευταίος λόγος ακυρώσεως είναι απορριπτός.
- 111 Ενόψει του συνόλου των προεκτεθέντων, απορρίπτονται οι προσφυγές.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 112 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Επειδή οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να φέρουν, πέραν των δικαστικών εξόδων τους, και τα δικαστικά έξοδα της Επιτροπής, σύμφωνα με τα αιτήματα της τελευταίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει τις προσφυγές.

- 2) Οι προσφεύγουσες φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους καθώς και τα έξοδα της Επιτροπής.

Jaeger

García-Valdecasas

Lenaerts

Lindh

Azizi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 23 Οκτωβρίου 2002.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

K. Lenaerts